

Марјан ИВАНОВСКИ

СООПШТЕНИЕ

НАУЧЕН СОБИР „ПОРЕЧЕ НИЗ ИСТОРИЈАТА“ (5-6 септември 2009, Самоков)

По повод 65 години од ослободувањето на Македонски Брод, 40 години од основањето на Здружението „Поречки средби“ - Скопје и 105 години од убиството на Ѓурчин Наумов-Пљакот, крушевски и поречки војвода, во организација на Здружението на граѓани „Поречки средби“ - Скопје во соработка со локалната самоуправа на Општина Македонски Брод и Институтот за национална историја во рамките на манифестацијата „Порече од изгрејсонце до вечноста“, се одржа научен собир „Порече низ историјата“ во Самоков на 5 и на 6 септември 2009 година.

Според програмата на научниот собир што траеше еден ден, во хронолошки ред беа презентирани вкупно 26 реферати, поделени во три сесии.

Собирот го отвори претседателот на Организациониот одбор, Боро Ристески, кој во својата поздравна реч ги потенцираше јубилеите за собирот и им се заблагодари на сите што се одзгаа на поканата да учествуваат на Научниот собир. Поздравни говори одржаа и д-р Тодор Чепреганов, директор на Институтот за национална историја, Раде Златески, заменик-градоначалник на Македонски Брод, Јован Радески, претседател на Националниот совет на македонската заедница во Република Србија, и д-р Александар Костадиновски, заменик-претседател на Организациониот одбор.

Првата сесија ја започна д-р Душко Алексовски, кој во своето излагање под наслов „Карпестата уметност на Порече“, ги презентираше најстарите културни вредности на Порече изразени преку карпестата уметност, но и потенцијалот што лежи во тоа културно богатство за туристички развој на Порече.

За христијанизацијата на Македонија и за поврзаноста на Порече со Величката епархија на св. Климент говореше д-р Ратомир Грозданоски во својот прилог под наслов „Развој на христијанството во Македонија со посебен осврт на Порече“.

Д-р Михајло Георгиевски во рефератот под наслов „Четириесет години од научната експедиција предводена од проф.

Владимир Мошин за истражување на книжевното наследство во поречкиот крај на Македонија и резултатите добиени од тоа со посебен осврт за Бенчевското евангелие од XVI век“ говореше за придонесот што го имал Владимир Мошин во областа на книжевното, културното и историското наследство на Македонија и Порече.

За политичката состојба на Порече во XIII век, односно за честите завладувања на Порече и Македонија од страна на тогашните балкански држави, говореше д-р Бобан Петровски, во излагањето под наслов „Порече во втората половина на XIII век видено низ призмата на црковните споменици“.

Д-р Далибор Јовановски говореше за причините за продирањето на српската пропаганда во поречкиот крај во своето излагање под наслов „Како и зошто се ширела српската пропаганда во Порече кон крајот на XIV и почетокот на XX век“. Со иста тематика настапи и д-р Силвана Чуповска, со рефератот под наслов „Српската просветна и вооружена пропаганда во Поречието (крајот на XIX век до 1912 година)“.

Д-р Наташа Котлар во својот прилог под наслов „Порече во спомените на Никола Петров-Русински“ ни ги пренесе сеќавањата на Русински, кој како деец на МРО во Битолскиот округ, дејствувал и во поречкиот крај.

Прим. д-р Милчо Тренкоски-Локвичанец во своето излагање под наслов „Гурчин Наумов-Пљакот“ опширно ги опфати сите поважни момент од неговата револуционерна дејност сè до трагичната погибија во 1904 година. Исто така, интересни моменти од животот и револуционерната дејност на Гурчин Наумов изнесе и Боро Ристески-Сланштанец во својот труд под наслов „Гурчин Наумов - Пљакот, крушевски и поречки војвода“.

Втората сесија ја започна Стојан Аврамовски со неговиот труд „Поречието меѓу двете светски војни - статистички податоци“ во којшто ги презентираше пописите во Вардарска Македонија и во кои окрузи било приклучувано Порече. Со слична тема настапи и д-р Вера Гошева со прилогот под наслов „Социоекономската состојба на населението во Порече според пописот од 1931 година“ и презентираше детална слика за Порече во меѓувоенниот период.

Д-р Милчо Тренкоски-Локвичанец изнесе интересни податоци за „Организацијата на здравството во регионот на Македонски Брод од 1941 до 1944 година“.

Д-р Ѓорѓи Чакарјаневски настапи со својот труд под наслов „Поречието во административно-територијалните поделби во Македонија 1944 - 2004“, во кој ја потенцираше присутноста на политиката во сите досегашни административни поделби.

Д-р Новица Велјановски во своето излагање на тема „Историските предизвици на Порече во периодот од создавањето на Кралството на СХС во 1918 година до осамостојувањето на Република Македонија“ ги презентираше најважните политички моменти од историјата на Порече во истоимениот период.

Д-р Тодор Чепреганов во својот прилог под наслов „Британските воени мисии на територијата на Порече 1943 - 1944“ говореше за дејствувањето, движењето и поддршката што ја давале британските мисии прво на равнорското движење, а потоа само на движењето на НОБ.

Гојко Алексоски настапи со рефератот под наслов „Борбениот пат на Петтата пролетерска прилепска и Шестата поречка бригада“ и ги опиша воените дејства на територијата на Порече од 15.8.1944 до 7.9.1944 година. Сеќавањата на политичкиот комесар на Шестата поречка бригада, Петар Пепељугоски, беа предмет на интерес на д-р Васил Јотевски во трудот под наслов „Порече во мемоарите на Петар Пепељугоски“ и притоа ја потенцираше важноста од критичко читање на мемоарската литература.

Академик Божидар Видоевски, како претставник на првата генерација македонски дијалектолози, беше предмет на интерес на д-р Васил Дрвошанов, во неговиот прилог под наслов „Научниот придонес на академик Божидар Видоевски во македонската дијалектологија“.

Д-р Науме Радически во своето излагање под наслов „Забравениот Илија Стојкоски-Сланштанец“ говореше за неговите најважни моменти од животот, а пред сè, за неговите пишани дела за поречкиот крај.

Дел од секојдневниот живот на Поречани поврзан со култот и суеверијата за каменот од Змеоица, неговиот настанок и местоположба беше презентираан од м-р Драгица Поповска, во трудот под наслов „Магиско-култните содржини поврзани со Змеоица, с. Крапа, Поречко“.

Д-р Благоја Маркоски им ја препушти презентацијата на своите помлади колеги Милена Талеска и Свемир Горин, кои на највисоко ниво ја извршија презентацијата за географските особини на поречкиот крај во темата под наслов „Географската сегашност и иднина на Порече“.

Третата сесија ја започна Милена Стојческа со две излагања. Првото, во својство на претставник на локалната самоуправа на Македонски Брод, говореше на тема „Стратегијата за развој на Општина Македонски Брод“. Во второто излагање под наслов „Сточарството како главна и основна гранка за опстојување на поречкото население проследено со обичаи и верувања низ вековите“, детално ја прикажа основната стопанска гранка на

Поречани, природните можности на Порече за развој и христијанските обичаи потпирајќи се на Јован Цвиик и Јозеф Обремски како главни извори.

М-р Саша Дукоски во своето излагање под наслов „Правни модалитети за заштита и развој на Порече како микрорегион/меѓународноправни аспекти“ говореше за нискиот стопански развој, за можностите за поголема туристичка афирмација на културните и на природните богатства на Порече, како и фактот дека државата треба да поведе поголема грижа за водните ресурси во поречкиот крај.

Богоја Радески во своето излагање под наслов „Развојот на културата во подрачјето на Порече, Општина Македонски Брод“, даде општ приказ за културата од најстари времиња, начинот на ширење и културните активности во поново време.

За значењето на МРТВ како јавен сервис на граѓаните во афирмацијата на Поречието, говореше Мишо Нетковски во темата под наслов „Поречието низ видеодокументацијата на МТВ“.

По завршувањето на третата сесија, следуваше богата дискусија.

Боро Ристески-Сланштанец го затвори научниот дел од собирот предвиден за 5 септември 2009 година, а наредниот ден беше организирана посета на поречките природни убавини.